

6461

1. Obiekt **ZESPÓŁ KOPALNI GUIDO OB.KOPALNIA DOŚWIADCZALNA M-300**

CENTRUM MECHANIZACJI GÓRNICTWA "KOMAG"

2. Czas powstania
**1855r, 1860r
1880r, 1901r
1927-30r**

3. Miejscowość

Z A B R Z E

4. Adres

Zabrze, ul.3 Maja 91

nr hipoteczny **nr dz.776/71,869/71
870/71**

5. Przynależność administracyjna

województwo **katowickie**

gmina **miasto Zabrze**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Hindenburg

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

katowickie

województwo

powiat **miejski Zabrze**

8. Właściciel i jego adres

**C.M.G. KOMAG Gliwice
ul.Pszczyńska 37**

9. Użytkownik i jego adres

**Kop.Doświadcz.W.K. M-300
Muzeum Górnictwa Węglowego**

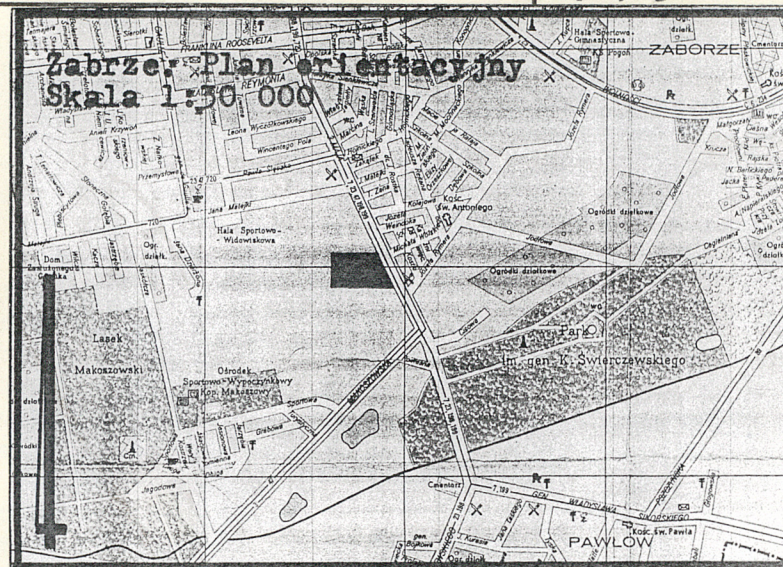
10. Rejestr zabytków

Nr **A-1342/87** data **26.02.1987r**

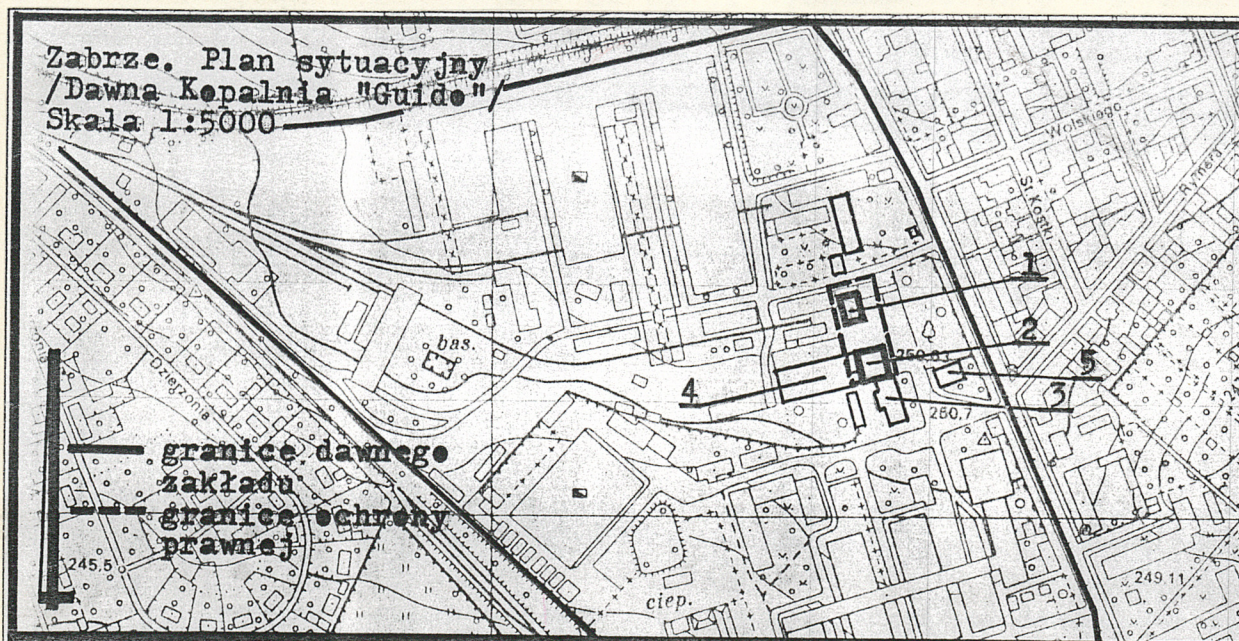
23.12.2014

Widok zespołu szybu Guido od wsch,

Zabrze. Plan sytuacyjny
/Dawna Kopalnia "Guido"/
Skala 1:5000

- 1-Budynek nad -
szybowy szybu
"Kolejowy" z
wieżą wycią -
gową
- 2-Maszynownia
szybu
"Kolejowy"
- 3-Budynek admi-
nistracyjny/d.
mieszkalny
urzędników/
4-Budynek war -
sztatowy/d.
kotłownia/
5-Budynek biu -
rowy

Dawna kopalnia Guido założona została na terenach leżących obecnie w granicach Zabrzeża w obrębie jego pd części. Znajduje się w strefie zabudowanej rozdzielającej obszary zieleni rozciągające się popn. stronie potoku Czarniak. Zakład umiejscowiono od zach. przy drodze łączącej Śródmieście z Makoszowami i Kończykami/ ul.3 Maja/na pn od rozwidlenia trasy. Teren d. kopalni zamknięto w obrębie zbliżonym do trójkąta z ograniczeniem od pn. i pd-zach. w przebiegu tras kolejowych. Od wschodu granicę wyznaczała droga przy której usytuowano dojazd. W istniejącym stanie zachowania zespół stanowi pozostałość zakładu górniczego z utrzymanymi obiektami podziemnymi i na powierzchni. Ostatnie elementy tworzą niewielką grupę w środkowo-wsch. rejonie dawnego obszaru. W pozostałej części budynki i budowle kopalni uległy rozbiórce. W obrębie zachowanej strefy znajduje się szyb Kolejowy z nadszymbiem i wieżą wyciągową oraz maszynownia umiejscowiona po jego pd. stronie. Maszynownia stanowi część narożną w zabudowie zawierającej obiekt administracyjny /d.bud.mieszkalny urzędników/ od pd., łącznik rozdzielni, budynki łaźni i szatni oraz warsztatów stanowiących pozostałość po dawnej kotłowni /od zach./ Po wsch. stronie bud. administr. zbudowano pojedynczy biurowiec. W zespole znajdują się budynki i budowle ilustrujące fazę rozwoju zakładu przypadającą na okres międzywojenny. W ich otoczeniu pozostają obiekty współczesne. Budynki dawnej kopalni zbudowane zostały w konstrukcji murowanej z cegły ceramicznej oraz sylikatowej /częściowo maszynowni/ jak również ze szkieletovej stalowej z wypełnieniem cegłą sylikatową /nadszymbie/. Tynkowane elewacje posiada biurowiec i dawny obiekt mieszkalny urzędników. Zespół tworzy w większości zabudowa dwukondygnacyjna zróżnicowana pod względem wysokości. Jednokondygnacyjnym budynkiem jest wolnostojący biurowiec. Prostą bryłę charakteryzującą się spłaszczonym kształtem zamknięcia posiada nadszymbie. Przez dach tego budynku przenika wysoko /ok.30m/ stalowa wieża wyciągowa szybu Kolejowy wzmocniona pojedynczym zastrzałem. Maszynownia w wyniku rozbudowy uzyskała bryłę złożoną trójsegmentową. Budynkiem wyższym od maszynowni jest dawny obiekt mieszkalny zadaszony dwuspadowo. Zespół w układzie maszynowni i nadszymbia zachował rozwiązania wprowadzone w okresie międzywojennym. Zawiera także wyposażenie z lat 20-tych XX w. zabezpieczające dostęp i funkcjonowanie części podziemnej stanowiącej zasadniczy jego fragment. podziemną strukturę kopalni tworzą: pionowy szyb Kolejowy w połączeniu poziomów 170 i 320 m., fragmenty wyrobisk wykonanych w XIX i XX w na poziomach 170m i 320 m, pionowy szybik Guido zgłębiony w połączeniu poziomów 170 i 320 m. Wyrobiska d.kop.Guido wydrążono w kamieniu z częściowym wzmocnieniem ubudowami murowanymi bądź stalowymi. W układzie wyrobisk pozostają podszybia szybów, komory, przekopy, chodniki, upadowe oraz niektóre elementy wyposażenia.

Kopalnia Guido powstała w 1855 r jako własność hr.Guido Henckel v. Donnersmarcka. Drażenie pierwszego szybu Barbara z powodu kurczawki nie ukończono. Drugi szyb Concordia osiągnął w 1859 r 97 m i w następnym roku został oddany do eksploatacji. W 1.70-tych XIX w prowadzono już regularne wydobywanie parowym wyciągiem zainstalowanym przy szybie Guido /przemianowana Concordia/, którym również prowadzono odwadnianie wyrobisk. Obok szybu powstała wtedy maszynownia, pompownia oraz kotłownia. W 1.80-tych napn.zakładu wydrążono wydrążono drugi szyb o nazwie Eisenbahn. Nad nim stanęła też prawdopodobnie wieża basztowa a obok maszynowni, administracja i kotłownia. W 1887 r Donnersmark sprzedał kopalnię jako nierentowną Państwu Pruskiemu. Zakład przyłączono do rządowej kopalni Konigin Luis. Wtedy też przeprowadzono dalsze inwestycje. Pogłębiono szyby do 170m oraz rozbudowano powierzchnię. W 1.90-tych po wydrążeniu szybów Rheinbaben kop.Guido przyłączono do tego zakładu. Wydobywanie węgla wyrażnie spadło zewzględu na trudne warunki eksploatacyjne oraz węgiel nie nadający się do koksowania /w sąsiedztwie zakładu pracowała koksownia Gluck Auf/. W tym czasie pogłębiono szyb Eisenbahn do 331 m, a w 1901 r powstała nad nim stalowa wieża wyciągowa. Jednocześnie w sąsiedztwie szybu Guido wydrążono szybik ślepy o tej samej nazwie łączący poziomy 170 i 320m. W pocz.XXw

(najlepsze materiały i konstrukcje i projekt Thomas) i do

na pd.od kop.Guido powstały szyb

Delbruck wydobywające węgiel koksuj.

c.d.na wkladce

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne kopalnia węgla kamiennego	17. Użytkowanie obecne kopalnia doświadczalna oraz skansen podziemny
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W okresie powojennym dokonano szeregu modernizacji oraz wyburzeń w okolicach szybu Guido. W rej. szybu Kolejowy w 1.60-tych XX w dokonano modernizacji łaźni, kotłowni, bud. administr., kuźni siłami zakładu.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny obiektów - średni - Bud nadszybowy szybu Kolejowy - średnia - Bud. maszynowni szybu Kolejowy - średni - Bud. administracyjny - średni - Bud. d.kotłowni - dobry - Bud. d. dyrekcji /administr./ - średni	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Konieczne zachowanie zespołu wydobywczego w niezmienionym stanie oraz przekazanie go wraz z podziemia- mi Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta koncesyjne sz.Kolejowego w Dz.Szybowym KDWK M-300

22. Biblioteka

J.Jaros, Słownik historyczny kopalń węgla na ziemiach
polskich, Katowice 1984r
St.Kossuth, Górnictwo węglowe na Górnym Śląsku w poł.
XIX w., Katowice 1965
J.Westphal, Jahrbuch für den Oberbergamtsbezirk Breslau,
Kattowitz-Breslau-Berlin 1913

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Archiwum Państwowe w Gliwicach

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż A.Szewczyk, mgr P.Wybraniec wzrzesień 1996r
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki A.Szewczyk

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. P.Wybraniec

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Katowice

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki 3

1. Miejscowość

Z A B R Z E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ KOPALNI GUIDO
OB.KDWK M-300 CMG KOMAG

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. historii, ilustracje

c.d.historii: W 1904 r dokonano podziemnego połączenia tych szybów z kop.Guido.Odtąd wydobyte w zasadzie odbywało się nowymi szybami,natomiast sz.Guido stanowił zespół odwadniający dla tego rejonu. Szyb Eisenbahn spełniał rolę zjazdową i transportową.Obok niego rozbudowano kompleks socjalny. Po I wojnie światowej kopalnia Guido wraz z ~~budynkami~~ szybami Delbruck pozostała po stronie niemieckiej.W l.20-tych została przejęta przez państwowy koncern Preussag. W tym czasie przeprowadzono modernizację obiektów pomocniczych i socjalnych w rejonie Guido /kotłownia,łaźnia, administracja/.W l. 1927-31 zmodernizowano zespół szybu Eisenbahn /nowe nadszybie,nowa maszyna elektryczna w przebudowanej maszynowni/.Nadal pełnił on sporadycznie funkcje zjazdowe.Natomiast szyb Guido całkowicie unieruchomiono.Główny rejonwzrostowy ostatecznie przeniesiono na szyby Delbruck.Po wojnie zespół kop. Guido stanowił nieczynny rejon kop.Makoszowy.W 1967 r przejęły go ZKM PW KOMAG w Gliwicach i utworzyły Kopalnię Doświadczalną WK M-300. W l.70-tych przeprowadzono prace likwidacyjne przy szybie Guido /wyburzenia zabudowy i adaptacje/,który zasypano w 1976 r.W 1982r uruchomiono w nieczynnych wyrobiskach KDWK M-300 skansen podziemny jako oddział terenowy Muzeum Górnictwa w Zabrzu.Obecnie kop. M-300 znajduje się w trakcie likwidacji. Brak danych dot.autora zabudowy przemysłowej d.kop.Guido.Zespół zabudowy przemysłowej z elementami historyzmu / dyrekcja,fragm.maszynowni/.

Zespół budynków warsztatowych i socjalnych. Widok z wieży wyciągowej szybu "Guido"

Budynek administracyjny oraz obiekty przyszybowe zespołu "Guido". Widok od pd - wsch.

Wkładkę założył: P.Wybraniec
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Katowice

1. Miejscowość

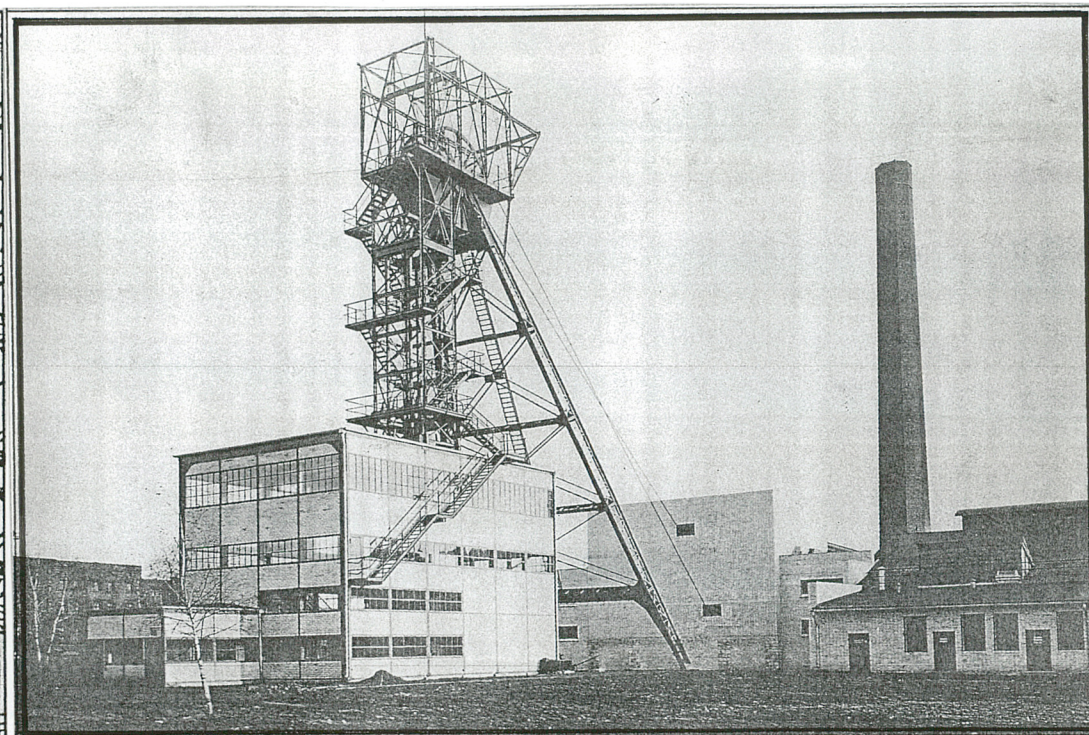
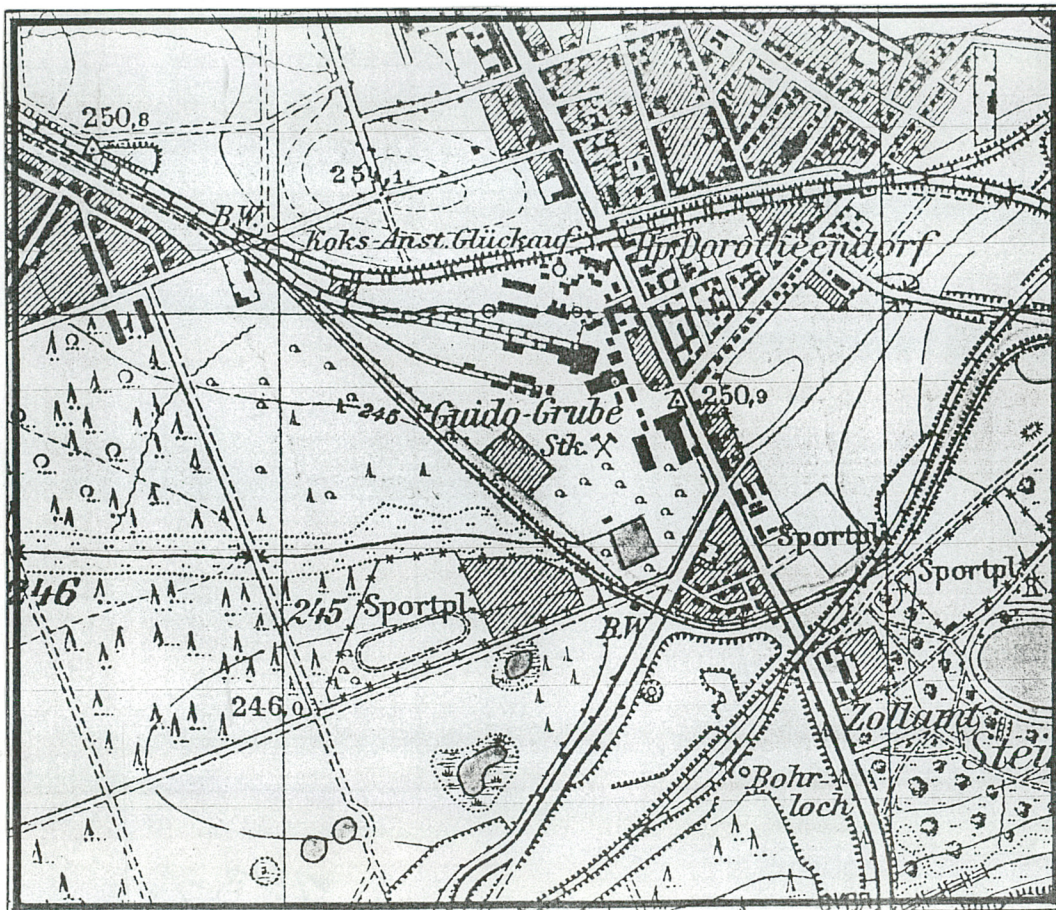
Z A B R Z E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESP. KOP. GUIDO OB. KOP. DO-
SWIADCZ. M-300 CMG KOMAG

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

plany, ilustracje

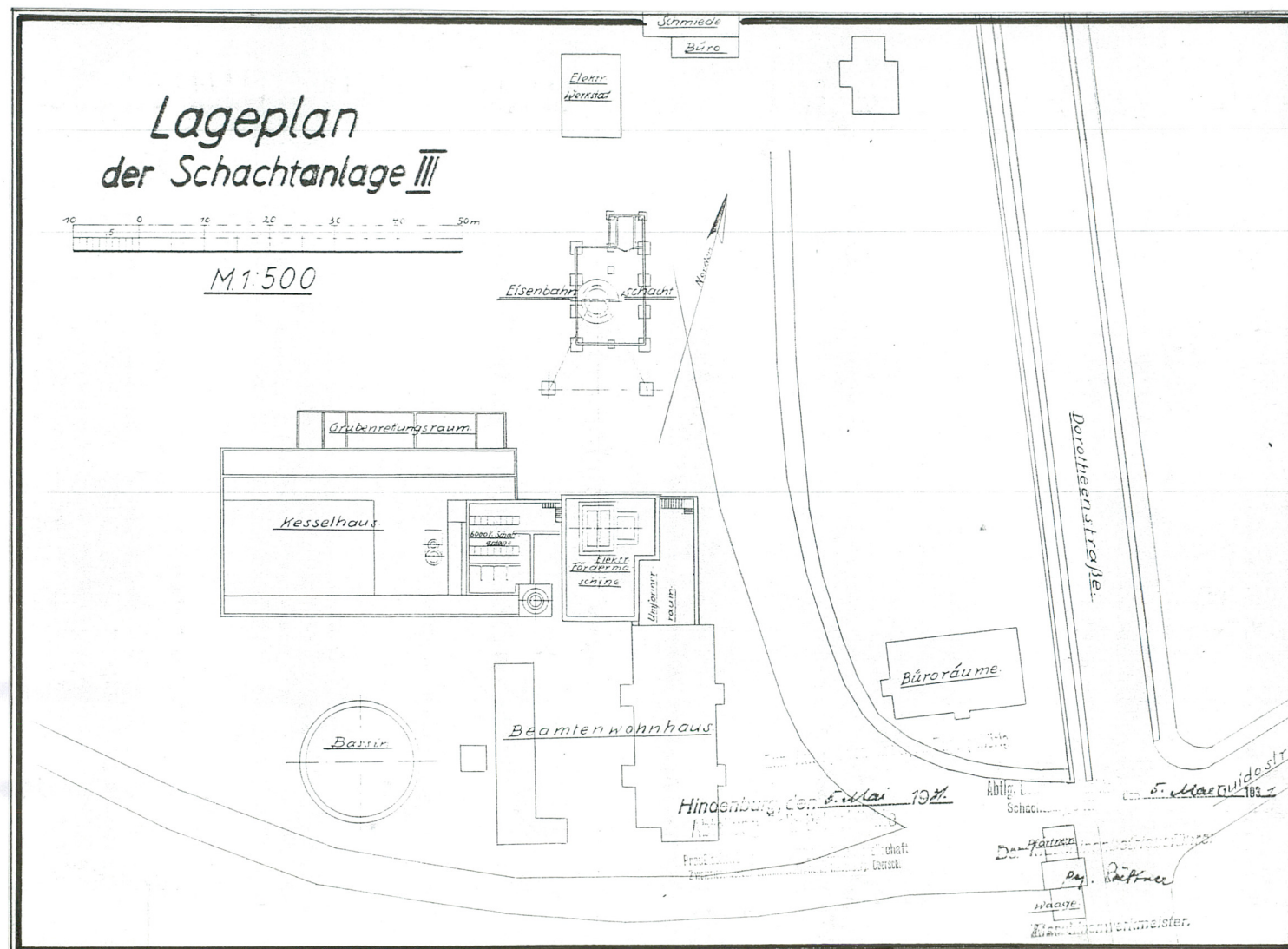

Zespół szybu "Kolejowy" /d. "Eisenbahn"/, ok. 1930 r.

Zespół kopalni "Guido" na planie miasta z 1931 r.
Skala 1:12 500.

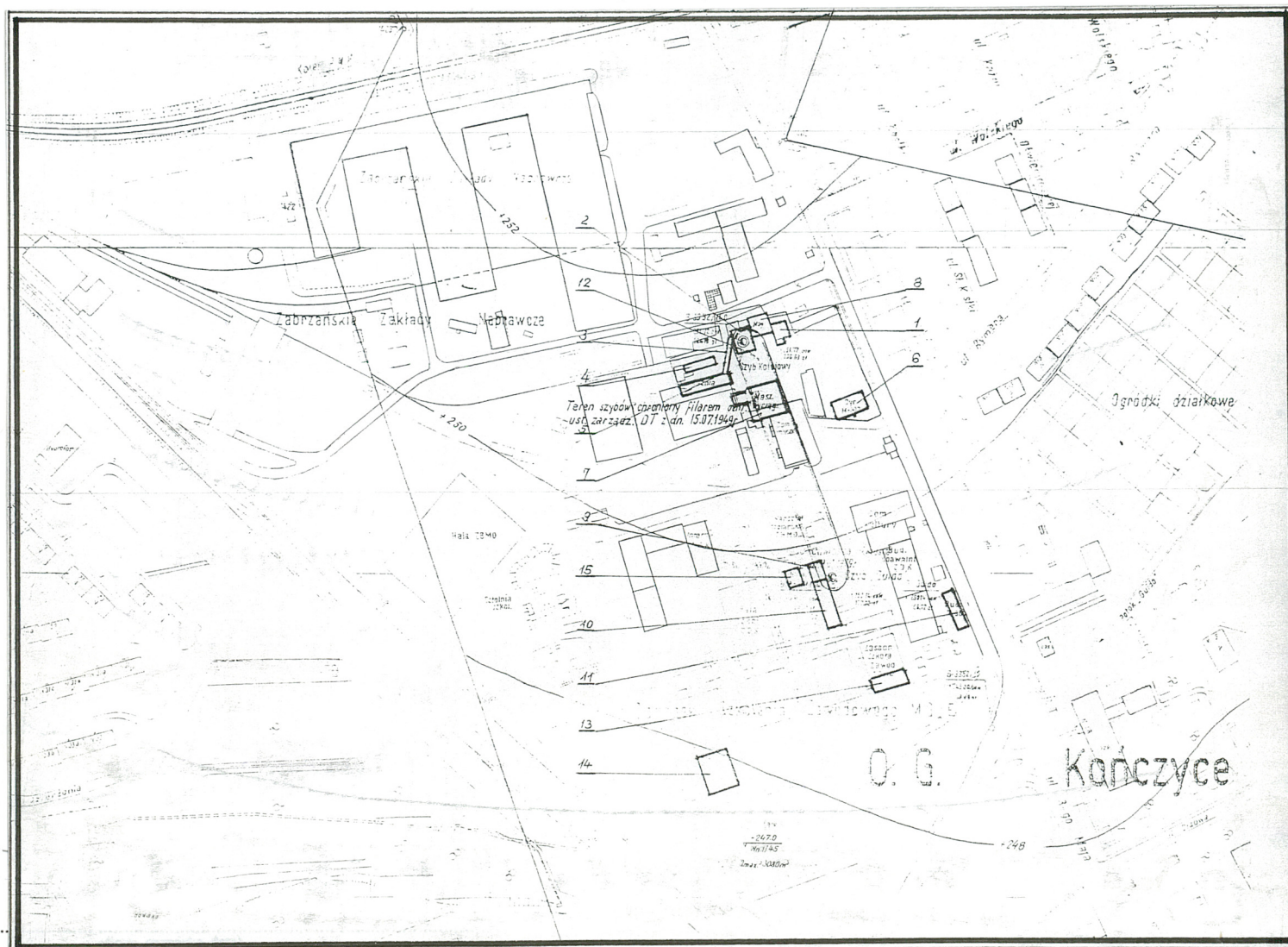
Wkładkę założył:
A. Szewczyk
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Zespół kopalni "Guido" /fragm./ na planie z 1931 r. Skala 1:1000

Zespół zabudowy na terenie dawnej kopalni "Guido". Stan istniejący. Skala 1:4000

Miejsce przechowywania negatywów:

Budynek maszynowni szybu "Guido" oraz obiekt administracyjny. Widok od pd - zach.